

هـ
لله ر
م
هـ

ن
م
هـ

هـ
لله ر
م
هـ

ن
م
هـ

هـ
لله ر
م
هـ

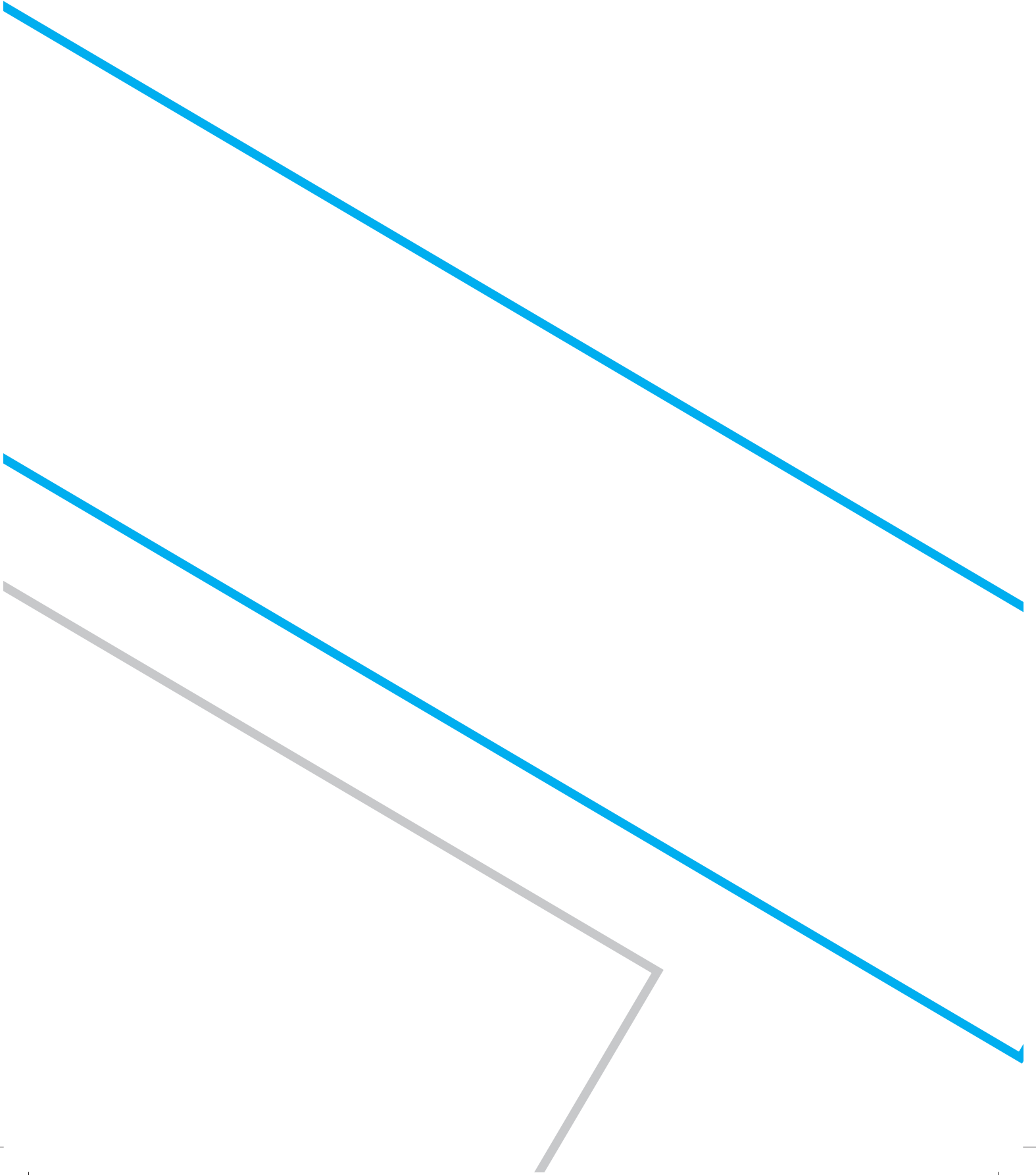
ن
م
هـ

هـ
لله ر
م
هـ

ن
م
هـ

هـ
لله ر
م
هـ

Z.USTAOSMANOĞLU
H.VANLIOĐLU
R.OMURTAG

MECMUATU'N NAHiV

ÜÇÜNCÜ BASKI

MECMUATU'N NAHIV

ALİŐTIRMA VE UYGULAMALARLA
AVAMİL VE İZHAR

ARAPÇA ÖĞRETİMİ KİTAPLIĞI – 21

ISBN | 978-605-06973-5-3

41587 sertifika numaralı Muarrib Yayınları'nın 15. eseridir.

Alıştırmalar ve eklemeler **Zehra Ustaosmanoğlu, Hilal Vanlıoğlu, Rabia Omurtag**
tarafından hazırlandı.

Yayın yönetmenliği ile sayfa ve kapak tasarımlarını **Muhammed Yasin Can** üst-
lendi. Arapça metinlerde çeşitli boyutlarda Traditional Arabic fontu, Türkçe
metinlerde çeşitli boyutlarda Asap fontu kullanıldı.

3. Baskı, Eylül 2023, İstanbul

© Eserin yayın hakları anlaşmalı olarak Muarrib Yayınları'na aittir.

Yapım, Publishing and Media (P&M)

Baskı, Yılmaz Basım-Yayın (Mat. Ser. Nu: 49749)

Aziz Mahmud Hüdayi Mah. Tepsi Fırını Sok. No:9/3

Üsküdar/İstanbul

0 850 304 17 58 – 0 530 225 21 81

muarrib.com

iletisim@muarrib.com

@muarrib (facebook, youtube, instagram, twitter, telegram, tiktok)

AVAMİL	TEST 3 – İRAB	142	MÜBTEDA – HABER	262
HARF-İ CERLER	13	İZHAR	BULMACA – 3	268
HURUF-U MÜŞEBBEHE BİL FİİL	19	KELİME VE KISIMLARI	MEFULU MUTLAK	269
İSTİSNA	22	MUKTEZİL İRAB	MEFULUN BİH	272
CİNSİNİ NEFYEDEN √	26	MUZARİ FİİLİN İSMİ FAİLE BENZERLİĞİ	MEFULUN FİH	273
NEFY HARFLERİ	29	HARF-İ CERLER	MEFULUN LEH	275
MUZARİ FİİLİ NASP EDEN HARFLER	32	HARF-İ CERİN HAZFI	MEFULUN MEAH	278
MUZARİ FİİLİ CEZM EDEN KELİMELER	34	HURUF-U MÜŞEBBEHE BİL FİİL	MEFULLERİN AMİLLERİNİN HAZFI	280
FİİL	40	نَا MADDESİNİN HAREKE DURUMU	HAL	283
ŞİBHİ FİİL	44	HURUF-U MÜŞEBBEHE BİL FİİLİN TAHFİFİ	TEMYİZ	286
İSMİ MUZAF	48	İSTİSNA	MÜSTESNA	291
İSMİ MÜBHEM ET-TAM	50	CİNSİNİ NEFYEDEN √	SIFAT	301
MA'NEL FİİL	52	BULMACA – 1	MARİFE – NEKRA	305
MANEVİ AMİL	53	NEFY HARFLERİ	ATIF	308
FAİL	57	MUZARİ FİİLİ NASP EDEN HARFLER	TE'KİD	311
NAİB-İ FAİL	60	MUZARİ FİİLİ CEZM EDEN KELİMELER	BEDEL – ATF-I BEYAN	315
MÜBTEDA – HABER	64	LAZIM FİİL	BULMACA – 4	320
MEFULU MUTLAK	70	MÜTEADDİ FİİL	İRAB Bİ HASEB EZZAT	321
MEFULUN BİH	72	NAKİS FİİL	İRAB Bİ HASEB EL-MAHAL	325
MEFULUN FİH	75	MUKAREBE FİİLLERİ	GAYRI MUNSARIF	331
MEFULUN LEH	78	İSMİ FAİL – İSMİ MEFUL – SIFAT-I MÜŞEBBEHE	İRAB Bİ HASEB EN-NEV'	334
MEFULUN MEAH	81	İSMİ TAFDİL	TAKDİRİ İRAB	337
HAL	82	MASTAR	MAHALLİ İRAB	344
TEMYİZ	85	İSMİ MUZAF	BULMACA – 5	349
MÜSTESNA	87	İSMİ MÜBHEM ET-TAM	GENEL TEST – 1 (HARF-İ CERLER - HURUF-U MÜŞEBBEHE BİL-FİİL)	350
SIFAT	96	MA'NEL FİİL	GENEL TEST – 2 (İSTİSNA – NEFY HARFLERİ – MUZARİYİ NASP VE CEZM EDENLER)	355
ATIF	99	MANEVİ AMİL	GENEL TEST – 3 (MÜTEADDİ-LAZIM FİİL – NAKİS FİİLLER – MUKAREBE FİİLLERİ)	359
TE'KİD	103	BULMACA – 2	GENEL TEST – 4 (KIYASİ AMİLLER – MANEVİ AMİL)	364
BEDEL – ATF-I BEYAN	106	MAMUL	GENEL TEST – 5 (MAMUL-U MERFU)	368
İRAB – HAREKE-İ MAHZA	110	CÜMLELERİN İRABI	GENEL TEST – 6 (MEFULLER)	373
GAYRI MUNSARIF	114	FAİL VE NAİB-İ FAİL	GENEL TEST – 7 (HAL – TEMYİZ)	377
HURUF-U MAHZA	118	ZAMİRLER	GENEL TEST – 8 (TABİLER)	381
MUZARİ FİİLİN İRABI	125	MÜENNESLİK – MÜZEKKERLİK	GENEL TEST – 9 (İRAB)	385
BULMACALAR	132	CEMİLER	AVAMİL CEVAP ANAHTARLARI	388
TEST 1 – AMİL	134		İZHAR CEVAP ANAHTARLARI	389
TEST 2 – MAMUL	138			

TAKDİM

Türk-İslam ortak tarihimizin, belki de en çok tecrübe edilmiş ve en uzun süre başarıyla uygulanmış Arapça eğitim sistemi Klasik Arapça eğitim usûlüdür. Usûl, cumhuriyetin ilanı sonrasında da resmi eğitim düzeninin dışında kalan çeşitli Kur'ân kursları, ve medreselerde başarıyla uygulanmaya devam etmiştir. Ancak gerek yeni resmi eğitim düzeninin yapısı gerekse yeni doğan ihtiyaçlar nedeniyle, imam-hatip okulları, ilgili üniversite bölümleri ve çeşitli kurslarda klasik Arapça eğitim usulünün aynı başarısının yakalanamamış olduğunu müşaahede ediyoruz. Her iki yöntemde eğitimci olan uzmanların genel kanaati, yeni eğitim anlayışıyla yetişen talebeler ile aynı şekilde bu anlayışıyla eğitimci olmuş öğretmenlerin, usûlü tatbik noktasında problem yaşamaları ve usûlün kazanımlarının yerleşmesine katkı sağlayacak alıştırma modüllerinin uygulanmamasının başarısızlığa neden olan etkenlerden olduğuna dairdir.

Muarrib olarak buradan hareketle, klasik Arapça eğitim metoduna, modern yöntemlerin tatbik ettiği alıştırmaları ekleyerek, bu noktada oluşan boşluğu birazcık da olsa doldurabilme gayreti içerisinde olduk. Neticede kıymetli hocalarımızın öğrencileriyle derste tatbik ederek tuttıkları notlar ve alıştırmalar ile ülkemizde ve dünyada yıllarca ders kitabı olarak okutulmuş Arapça öğretim serilerinde (Kavaidu'l-Muyessera vb.) kullanılan alıştırma türlerini, metinlerin arasına, konulara bölerek ekledik.

Amacımız klasik usûle yeni bir bakış açısı kazandırmak ya da bu usûlün eksik olduğunu gözler önüne sermek değil, aksine bu yöntemi uygulanabilir kılmaya bir katkı sağlamaktır.

Gayret bizden, tevfik Yüce Allah'tandır.

Muhammed Yasin Can

Haziran, 2021

Üsküdar, İstanbul

İTHAF

İlim, irfan ve hikmet Allah Teâlâ tarafından peygamberler vasıtasıyla insanlığa nimet-i akdes olarak ihsan edilmiştir.

Bu ilimlerin en nihayeti, nebilerin en kıymetlisi olan Muhammed Mustafa'ya (s.a.v) indirilen ve hatemü'l-kitap olan Kur'ân-ı Mübin'dir.

O Kurân'ı anlamaya, manasını idrak etmeye yardımcı nice ilimler, o ilimleri tedris etmek için gayrette olan nice hocalar vardır.

İşbu kitap da vahyin manasını anlamaya yardımcı kabilinden yazılmış olup, okuyanların mesaili daha iyi anlamasına yönelik amaç taşımaktadır.

Bu ilim ve irfanı bize öğreten hocalarımıza teşekkürü borç bilir, kıymetlerini anlamayı Cenab-ı Allah'tan niyaz ederiz.

Son olarak bu eseri, kıymet bakımından her şeyin ötesinde gördüğümüz Allah Dostu, Büyük Veli olan mürebbîmiz ve şeyhimiz Mahmud Efendi Hz.'ne ithaf etmeyi şeref addeder, Allah Teâlâ'dan fani olan dünya hayatı ve sonsuzluk yurdu olan ukbada bizleri onunla haşr etmesini dileriz.

Niyet hayır akibet hayır...

Z. Ustaosmanoğlu

H. Vanlioğlu

R. Omurtag

İÇERİĞE DAİR;

- Avamil'de, Amil, Mamul, İrab başlıklarını ve örneklerini içeren klasik metin özet bilgilerle beraber verildi. Konulara dair alıştırmalar hazırlandı.
- İzhar metni yeterince yoğun olduğu için bu kısımda bilgilerden çok metnin peşine gelen alıştırmalar, bulmacalar ve testler üzerinde duruldu.
- Kitap genelinde tüm konular için aynı tür ve sayıda alıştırma eklenmesi yerine; konuların zorluk derecesi ve içeriğine göre, her konuya özel alıştırma tercihinde bulunulmuştur.
- Kitap Klasik Arapça eğitim usulünü takip eden eğitim kurumları için tasarlanmış ancak uygulanma şekli ve takvimi öğreticinin takdirine bırakılmıştır.
- Bir kursa gitmeden, bu kitabı takip ederek Arapça dilbilgisini öğrenmek isteyen kardeşlerimize tavsiyemiz, mutlaka destek alabilecekleri bir öğretici bulmaları yönünde olacaktır.

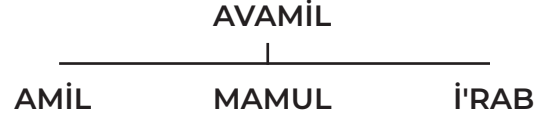

AVAMİL METNİ VE ALIŞTIRMALAR

Avamil

“عمل” fiilinin ism-i fail kalıbında gelen kırık çoğuludur. Etken, faktör, amil anlamlarına gelir. Klasik Arapça eğitim usûlünün nahiv ilmine giriş kitabıdır.

Amil : Kelimenin sonunu hazf, hareke veya harf bakımından değişikliğe uğratan kelimenin ref, nasp, cer veya cezm olmasına sebep olan etkidir.

Mamul : Amilin harf, hareke veya hazf bakımından değişikliğe uğrattığı kelimedir.

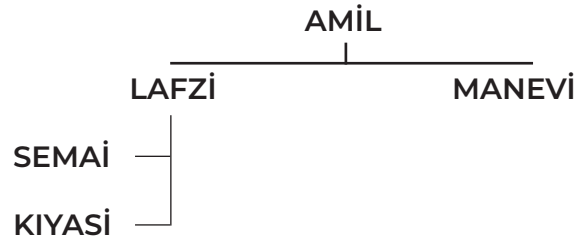
İrab : Amilin mamul üzerindeki etkisiyle kelimenin sonunda oluşan değişikliktir.

Mamul	Mamul	Amil
الرِّسَالَةُ ↑ i'rab	زَيْدٌ ↑ i'rab	كَتَبَ
mektubu	Zeyd	yazdı
Zeyd mektubu yazdı.		

Amil iki kısımda incelenir:

Lafzi Amil : Dil ile telaffuz edilebilen amildir. Bir kurala bağlı olmayıp işitmeye bağlı olana **semai**, kurala bağlı olarak gelene ise **kıyasi** amil denir.

Manevi Amil : Dil ile telaffuz edilemeyen, cümlede görülmeyen amildir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ. وَبَعْدُ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا بُدَّ لِكُلِّ طَالِبِ مَعْرِفَةِ الْأَعْرَابِ مِنْ مَعْرِفَةِ مِائَةِ شَيْءٍ. سِتُونَ مِنْهَا تُسَمَّى عَامِلًا، وَثَلَاثُونَ مِنْهَا تُسَمَّى مَعْمُولًا، وَعَشْرَةٌ مِنْهَا تُسَمَّى عَمَلًا وَاعْرَابًا. فَيُبَيِّنُ لَكَ بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى هَذِهِ الثَّلَاثَةَ عَلَى طَرِيقِ الْإِيجَازِ فِي ثَلَاثَةِ أَبْوَابٍ: **الْبَابُ الْأَوَّلُ فِي الْعَامِلِ**. **الْبَابُ الثَّانِي فِي الْمَعْمُولِ**. **الْبَابُ الثَّلَاثُ فِي الْأَعْرَابِ**.

الْعَامِلُ

الْبَابُ الْأَوَّلُ فِي الْعَامِلِ

وَهُوَ عَلَى ضَرْبَيْنِ: لَفْظِيٌّ وَمَعْنَوِيٌّ.

الْلَفْظِيُّ

فَالْلَفْظِيُّ عَلَى قِسْمَيْنِ: **سَمَاعِيٌّ** وَ**قِيَاسِيٌّ**.

SEMAİ

HARF-İ CERLER

HURUF-U
MÜŞEBBEHE
Bİ'L-FİİL VE
BENZERLERİ

لَيْسَ 'YE
BENZEYEN
لا ve ما

FİİL-İ MUZARİYİ
NASB EDENLER

FİİL-İ MUZARİYİ
CEZM EDENLER

Harf-i Cer: Kendisinden sonra gelen kelimeyi cer eden amildir. Harf-i cerin mana olarak bağlı bulunduğu fiil, şibhi fiil veya ma'ne'l fiile müteallak denir.

İsm-i Mecrur	Harf-i Cer	Müteallak
الْبَيْتِ	مِنْ	خَرَجْتُ
ev	-den	çıktım
Evden çıktım.		

Harf-i cer ve mecruru taalluk ettiği kelimeye göre iki kısımda incelenir:

Zarf-ı Müstekar

Müteallak umumi manalı (bütün varlıklar için kullanılabilen fiiller) olup hazfedilmişse, car ve mecrura zarf-ı müstekar denir.

عُمَرُ (اسْتَقَرَّ) فِي الْمَدْرَسَةِ
Ömer okulda(dır).

Zarf-ı Lağiv

Müteallak hususi manalıysa veya ister umumi ister hususi manalı olsun zikredilmişse car ve mecrura zarf-ı lağiv denir.

ذَهَبَ عُمَرُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ
Ömer okula gitti.

– مَتَى ذَهَبَ عُمَرُ؟
– (ذَهَبَ) فِي الصَّبَاحِ

– Ömer ne zaman gitti?
– Sabah (gitti).

السَّمَاعِيُّ

فَالسَّمَاعِيُّ تِسْعَةٌ وَأَرْبَعُونَ.
وَأَنْوَاعُهُ خَمْسَةٌ.

النَّوْعُ الْأَوَّلُ حُرُوفٌ تَجْرُ اسْمًا وَاحِدًا فَقَطُّ.

تُسَمَّى حُرُوفَ الْجَرِّ وَحُرُوفَ الْإِضَافَةِ. وَهِيَ عِشْرُونَ:

الْأَوَّلُ: الْبَاءُ. نَحْوُ: آمَنْتُ بِاللَّهِ تَعَالَى وَبِهِ الْأَبْعَثَنَ

وَالثَّانِي: مِنْ. نَحْوُ: ثُبْتُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ.

وَالثَّلَاثُ: إِلَى. نَحْوُ: ثُبْتُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى.

وَالرَّابِعُ: عَنْ. نَحْوُ: كُفِفْتُ عَنِ الْحَرَامِ.

وَالْخَامِسُ: عَلَى. نَحْوُ: تَجِبُ التَّوْبَةُ عَلَى كُلِّ مُذْنِبٍ.

وَالسَّادِسُ: اللَّامُ. نَحْوُ: أَنَا عَبْدٌ لِلَّهِ تَعَالَى.

وَالسَّابِعُ: فِي. نَحْوُ: الْمَطْبِيعُ فِي الْجَنَّةِ.

وَالثَّمَانِي: الْكَافُ. نَحْوُ: قَوْلُهُ تَعَالَى: لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ.

وَالتَّاسِعُ: حَتَّى. نَحْوُ: أَعْبُدُ اللَّهَ تَعَالَى حَتَّى الْمَوْتِ.
 وَالْعَاشِرُ: رَبِّ. نَحْوُ: رَبِّ تَالٍ يَلْعَنُهُ الْقُرْآنُ.
 وَالْحَادِي عَشَرَ: وَأَوُّ الْقَسَمِ. نَحْوُ: وَاللَّهِ لَا أَفْعَلَنَّ الْكِبَائِرَ.
 وَالثَّانِي عَشَرَ تَاءُ الْقَسَمِ. نَحْوُ: تَاللَّهِ لِأَفْعَلَنَّ الْفَرَائِضَ.
 وَالثَّلَاثَ عَشَرَ: حَاشَا. نَحْوُ: هَلَكَ النَّاسُ حَاشَا الْعَالَمِ.
 وَالرَّابِعَ عَشَرَ: مُذ. نَحْوُ: تُبْتُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَعَلْتُهُ مُذْ يَوْمِ الْبُلُوغِ.
 وَالْخَامِسَ عَشَرَ: مُنْذُ. نَحْوُ: تَجِبُ الصَّلَاةُ مُنْذُ يَوْمِ الْبُلُوغِ.
 وَالسَّادِسَ عَشَرَ: خَلَا. نَحْوُ: هَلَكَ الْعَالِمُونَ خَلَا الْعَامِلِ بِعِلْمِهِ.
 وَالسَّابِعَ عَشَرَ: عَدَا. نَحْوُ: هَلَكَ الْعَامِلُونَ عَدَا الْمُخْلِصِ.
 وَالثَّامِنَ عَشَرَ: لَوْلَا. نَحْوُ: لَوْلَاكَ يَا رَحْمَةَ اللَّهِ لَهَلَكَ النَّاسُ!
 وَالتَّاسِعَ عَشَرَ: كَيْمَهُ. نَحْوُ: كَيْمَهُ عَصَيْتَ [كَيْ مَا عَصَيْتَ].
 وَالْعِشْرُونَ: لَعَلَّ. فِي لُغَةٍ عَقِيلٍ. نَحْوُ: لَعَلَّ اللَّهَ تَعَالَى يَغْفِرُ ذُنُوبِي.

1. Boşlukları parantez içinden uygun harf-i cerle doldurunuz..

(في - من - إلى)	وَصَلَ الْمُوظَّفُونَ إِلَى الشَّرِكَةِ.
(إلى - عن - في)	١- وَضَعْتُ الْكِتَابَ الْحَقِيقَةَ.
(في - من - إلى)	٢- أَخَذْتُ الْكِتَابَ سَمِيرَ.
(على - إلى - ب)	٣- شَرِبَ الْمَرِيضُ الدَّوَاءَ الْمِلْعَقَةَ.
(من - على - في)	٤- جَلَسَ الْمُعَلِّمُ الْكُرْسِيَّ.
(عن - على - من)	٥- خَرَجَ الْمُسْلِمُ الْمَسْجِدِ.
(في - عن - إلى)	٦- وَصَلَ الْمُدِيرُ الشَّرِكَةَ.
(ل - إلى - على)	٧- يَكْتُبُ مُحَمَّدٌ الدَّرْسَ السَّبُّورَةَ.
(في - ب - على)	٨- تَقْرَأُ سَعَادٌ الصَّحِيفَةَ.